

مقاله‌شناسی توصیفی

پاییز ۱۳۷۷

□ روزنامه‌ها

✓ آفرینش، شماره ۲۳۱، مهر ۱۳۷۷

هنر کودکان دریچه‌ای به دنیای ناخودآگاه

✓ ایوان، شماره ۲۸۶۱، مهر ۱۳۷۷

برنامه‌ریزی فرهنگی بدون شناخت مخاطبان
امکان‌پذیر نیست. نیم‌نگاهی به مقوله
«نیازجویی از مخاطبان»

نظرفواهی این مقاله، درخصوص نظرخواهی از
استادان، نویسندگان و کارشناسان مطبوعات و
ادبیات کودک و نوجوان در ارتباط با ضرورت
شناخت مخاطبان و ارتباط بهتر و کاملتر با آنها
نوشته شده است.

محمد مهدی فرقانی: کانون پرورش فکری
کودکان و نوجوانان می‌بایستی تحقیقاتی در سطح
ملی به منظور سنجش نظرات مخاطبان انجام دهد.
احمد مسجدجامعی: عدم تحقیقات، ضعفی است
که در حوزه محصولات فرهنگی وجود دارد.

هوشنگ مرادی کرمانی: نویسنده می‌تواند با
آگاهی از نظرات مخاطبان، نکته‌های آزاردهنده در
نوشته‌های خود را حذف و نقاط مثبت را تقویت کند.

حسین ابراهیمی: ضعف نقد و عدم دسترسی به
نظرات خوانندگان، از کمبودهای موجود در زمینه
ارزیابی کارهای تألیفی و ترجمه‌ای است.

مقاله: هنر، تربیت هنری و به طور کلی فرهنگ فردی
یا اجتماعی در بدو امر به فرهنگ‌پرورش ملی‌شخص
بستگی دارد. برای آگاهی یافتن از تربیت هنری
درست فرزندان خود، می‌بایستی به عناصر متشکله
آن که همگی زیرمجموعه فرهنگ جامعه‌اند، اشراف
کافی داشت. عناصر دخیل در پرورش و ایجاد
صفات مطلوب برای کودکان عبارتند از: موسیقی،
نقاشی، ادبیات و ژیمناستیک که احساسات کودک را
تلطیف و عادتاً انسان را از رفتارهای آمیخته با زور،
جبر و خشونت، باز می‌دارد. نواهای موسیقی خاص
بچه‌ها باید در بردارنده زیبایی طبیعت، وظایف
بچه‌ها نسبت به دوستان و والدینشان، عشق، محبت
و زیبایی‌ها باشد. ادبیات و اشعار شیرین و مهیج
شعرا باید محرک احساسات و سرمشق‌کردار
کودکان باشد. از اهمیت و کاربردهای مختلف هنر
نقاشی برای رشد روحی کودکان نباید غافل شد.

مهندس محسن چینی‌فروشان؛ نظرسنجی به صورت عام در کانون سابقه نداشت، ولی در سال گذشته دو نظرسنجی در سطح کانون انجام شد.

✓ ایبرار، شماره ۲۸۷۶، مهر ۱۳۷۷

کودکان را به کتابخوانی عادت دهیم. (بخش اول)
نویسنده: اکبر رجبی

مقاله نویسنده مقاله، روز جهانی کودک (۱۶ مهرماه) درخصوص اهمیت و توجه به کتاب و کتابخوانی در دوره‌های خردسالی، پیش‌دبستانی و کودکی، نظرات و راهکارهایی را ارائه داده است.

هر کودک قبل از اینکه بتواند خواندن را بیاموزد، نیازمند آموزش‌هایی است که افراد زیادی چون والدین، مسئولان کودکان، مراقبان و کتابداران کتابخانه‌های عمومی در آن نقش دارند.

مهارت‌های خواندن برآثر مطالعات دوران کودکی به وجود می‌آیند. مهمترین فعالیت برای موفقیت در مطالعه، خواندن کتاب با صدای بلند برای کودکان است. خواندن کتاب برای خردسالان باید بخشی از کار روزانه والدین باشد.

با اختصاص زمان مشخص برای مطالعه و کتابخوانی، کودک می‌فهمد که چه موقع منتظر شنیدن داستان باشد.

✓ ایبرار، شماره ۲۸۷۷، مهر ۱۳۷۷

نوشتن برای کودکان نیازمند درک دنیای آنان است. (بخش دوم)
نویسنده: اکبر رجبی

مقاله نویسنده مقاله، پس از معرفی عوامل مؤثر و مهم در ترغیب و تشویق کودکان، توجه سازمان یونسکو به این امر را یادآوری کرده و به امکانات، منابع، و گستردگی اطلاعات تخصصی کودک و نوجوان در کتابخانه مرجع کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان اشاره می‌کند و آن را تنها کتابخانه تخصصی کودکان در کشور می‌داند.

کتاب کودک به لحاظ تأثیر مثبتی که بر شخصیت و درک کودک در سنین بالاتر می‌گذارد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به عقیده کارشناسان، عدم توجه و کمبود کتاب کودک، باعث ضعف بنیان و اساس جامعه می‌شود. آنها معتقدند که این کمبود به طور جدی رشد فکری و ذهنی

کودکان را به خطر می‌اندازد.

— به نظر کارشناسان فرهنگی سازمان یونسکو، کمبود گسترده کتاب در کل جوامع جهان ایجاد یک سیستم آموزشی کارآمد را غیرممکن ساخته و موجب کندی رشد اجتماعی و اقتصادی می‌شود.

✓ ایبرار، شماره ۲۹۰۵، آبان ۱۳۷۷

خلافت رو به مرگ است.

سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران دربارهٔ وضع بازار کتاب کودک و نوجوان (بخش ۱)

گفت‌وگو با نقی سلیمانی (نویسنده)

مسئله کتاب و کتابخوانی در جامعه ما، حیاط گسترده‌ای را در برمی‌گیرد که می‌تواند هر بخش آن مورد تحقیق و بررسی همه جانبه واقع شود. در این زمینه روزنامه ایبرار چندین مصاحبه با نویسندگان و شاعران درباره «وضع بازار کتاب کودک و نوجوان» انجام داده که معضلات و مشکلات را به طور دقیق‌تر و تخصصی‌تر از زبان کارشنان و اهل فن مورد بررسی قرار داده است. اولین مصاحبه با «نقی سلیمانی» صورت گرفته است.

نویسندگان اگر کتابهای هنری پر جاذبه خلق کنند، هم نوجوانان بیشتری به سمت مطالعه جذب خواهند شد، هم سطح هنری آثار حفظ می‌شود و هم ناشران ضرر نمی‌کنند. نتیجه اینکه اگر کتابهای با ارزش هنری و جذاب همانند آنچه در آثاری مانند «پینوکیو»، «شازده کوچولو» و یا «افسانه‌های ایران» شاهد هستیم، تولید شود هم پر فروش می‌شود و هم ارزش ادبی دارد.

✓ ایبرار، شماره ۲۹۰۷، آبان ۱۳۷۷

سؤال شما بی‌جواب خواهد ماند.

سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران دربارهٔ بازار کتاب کودک و نوجوان (۲)

گفت‌وگو با سوسن طاق‌دیس، نویسنده

در چندساله اخیر چرا کتاب هنری و ارزشمند در حوزه ادبیات کودک و نوجوان کمتر منتشر شده است؟ این سؤال به طور کلی باعث شده است که مسئولان روزنامه سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران کودک و نوجوان انجام دهند. در این گفت‌وگو، سوسن طاق‌دیس نویسنده کودک گفته است: علل گوناگون بسیاری در آفت کیفی قصه‌های

کتاب کودک و نوجوان مؤثرند.
مثلاً: ۱. آسان نبودن آفرینش و نوشتن قصه. ۲. عدم شناخت دقیق و کامل ناشران و مسئولان از آثار خوب. اهمیت ندادن به کیفیت اثر و یا سودجویی بیشتر و در نتیجه تولید آثار غیرخلاق یا بازاری. ۳. عدم جهت گیری نظارت و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سیاست‌های اتخاذ شده آن به سوی خلق آثار برتر. ۴. ناآگاهی و فقدان قدرت ارزش‌گذاری صحیح مخاطب. ۵. دلایل روحی و روانی حاکم بر جامعه از جمله ترس از نوآوری و نقد.

✓ ایوار، شماره ۲۹۱۶، آذر ۱۳۷۷

وضعی رخوت‌آلود که در آن هیچ اتفاقی نمی‌افتد. سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران درباره بازار کتاب کودک و نوجوان (۳)

گاه با وجود همه این کاستی‌ها در بازنویسی، امر بر نویسنده و یا دیگران مشتبه می‌شود که واقعا کار هنری خلاقه‌ای انجام داده‌اند! این غوره نشده‌های مویز شده و تازه به دوران رسیده‌های فرهنگی، خودشان تهاجم فرهنگی عظیمی هستند که در هر کاری دخالت می‌کنند.

✓ ایوار، شماره ۲۹۲۰، آذر ۱۳۷۷

دستورالعمل، ادبیات خلق نمی‌کند. سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران درباره بازار کتاب کودک و نوجوان (۳)

گفت‌وگو با امیرحسین فردی، نویسنده (قسمت اول)
آقای فردی در زمینه بازار کتاب کودک و نوجوان و رواج کتابهای بازاری گفته است:
«این موضوع قابل پیش‌بینی بود. بعد از دهه شصت همه مردم و به طبع آنها هنرمندان، به شدت تحت تأثیر دوران انقلاب و جنگ بودند و احساس مسئولیتی همگانی به وجود آمده بود. به همین دلیل کمتر به فکر مسائل مالی و اقتصادی هر کار و هدفی بودند، اما در دهه هفتاد این بینش جای خود را به آینده‌نگری اقتصادی داد. نویسندگانی که می‌خواستند از راه نویسندگی معیشت کنند، نمی‌توانستند با آفرینش آثاری که معلوم نبود نیاز مالی آنها را تأمین کند، اکتفا کرده و به کارهای سفارشی ناشران یا ارگانها و نهادهای مختلف رو آوردند و بازاری نویسی، بازنویسی و بازنویسی رونق گرفت.

✓ ایوار، شماره ۲۹۱۸، آذر ۱۳۷۷

غوره نشده‌های مویز شده، در هر کاری دخالت می‌کنند. سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران درباره بازار کتاب کودک و نوجوان (بخش ۲)

گفت‌وگو با امیرحسین فردی (قسمت دوم و پایانی)
فردی درباره حمایت دولت از کتاب و نویسنده و نقش خانواده و مدرسه در ترویج و گسترش کتابخوانی گفته است: با نگرش و سلیقه‌های مقبول جامعه، می‌بایستی از کتاب حمایت شود حتی اگر این سلیقه‌ها به مذاق دولت سازگار نباشد. باید مواظب باشیم حمایت دولتی از کتاب مثل حمایت دولتی شوروی سابق نشود و آنرا تخریب نکنند. به دلیل ضعف صنعت نشر در کشور ما، از هنرمند نیز باید حمایت شود.
«تأسیس انجمن صنفی برای نویسندگان و ناشران البته به طور جداگانه کار مفیدی به نظر می‌رسد.

«وزارت ارشاد می‌بایستی قران‌دای یکسان برای همه ناشران تنظیم کند که مورد تأیید ناشران هم باشد.
«کانوهای خانواده و مدرسه، اهمیت زیادی در رونق و کساد کتاب در حیطه کودک و نوجوان دارند. حتی با این فرض که والدین اهل مطالعه نیستند، ولی بچه‌هایشان باید کتاب خوان باشند. خانواده‌ها باید بودجه‌ای قابل توجه به این امر اختصاص دهند. مدرسه‌ها نیز باید کتابخانه داشته باشند، مسابقات کتابخوانی برگزار کنند و...»

✓ ایوار، شماره ۲۹۲۲، آذر ۱۳۷۷

گفت‌وگو با جواد محقق، شاعر (قسمت اول)
آقای محقق درخصوص آثاری که به نوعی بازگردان قالب آثار کهن ادبی توسط نویسندگان و شاعران معاصر به شمار می‌آیند، گفته است: علاقه مردم به میانی دینی، تاریخ مذهبی و ادبیات ملی

کتاب بازاری، به معنی کتاب مبتذل نیست. سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران درباره بازار کتاب کودک و نوجوان (بخش ۲)

گفت‌وگو با جواد محقق، شاعر (قسمت دوم - پایانی)
جواد محقق در ادامه بحث وضعیت بازار کتاب و نوجوان گفته است:

«به موجب قانون، ناشران کتاب کودک و نوجوان بدون نظارت قبلی می‌توانند کتابهای مربوطه را منتشر کنند و به هر گونه اشکال، در صورت شکایت افراد، رسیدگی می‌شود. این قانون مربوط به کتابهای بزرگسالان بود و در آن حیطه، هم دردهای وجود داشت و هم توجیهای. به نظر من استفاده از این قانون در مورد کتابهای کودکان و نوجوانان کار خطرناکی است.

«نمی‌شود هر کتابی را که فروش خوبی در بازار کتاب دارد با برچسب یازاری بگوئیم. خیلی از کتابهای پر فروش، بازاری و مبتذل نیستند. هر کدام از آنها به دلایلی مثل نیاز جامعه تنوع مطالب، قلم خوب، سادگی صافانه و لذتبخش، تازگی مضمون و جهت‌گیری، نحوه ارائه محتوای کهن در قالب نو و نیز شکل و شمایل ارائه و تبلیغ مناسب، جای خود را در میان اهل کتاب باز کرده‌اند.

✓ ایبرار، شماره ۲۹۲۷، آذر ۱۳۷۷

کارشناسان: روحیه بزرگسالی بر ادبیات کودکان حاکم است.

نگاهی به علل افت مطالعه در کودکان و نوجوانان
نظرخواهی از: محمدرضا یوسفی، شاه‌آبادی، مرادی
کرمانی و رضا رهگذر

منبع: خبرگزاری جمهوری اسلامی

نظرفروشی کودک، همواره در برابر عوامل، پدیده‌ها، اثرات و مسائل مختلفی قرار دارد که می‌توانند او را به کتاب و کتابخوانی علاقمند یا بی‌علاقه سازند.

محمدرضا یوسفی: خانواده‌های ما «داستان‌گویی» و آشنا کردن کودکان با ادبیات را فراموش کرده و این مسئولیت را به «تلویزیون» و «انها» داده‌اند. این عمل آنان، کودکان را از ادبیات دور می‌کند.

شاه‌آبادی: بزرگترها فکر خود را به رشته تحریر در می‌آورند و آن را بدون توجه به خواست بچه‌ها به چاپ می‌رسانند... خواست بچه‌ها در قالب اقتصادی و بازگشت مالی مطرح می‌شود.

مرادی کرمانی: ارائه آخرین کتابها به کودکان، اختصاص ساعتی خاص برای مطالعه در مدارس، تهیه نوارهای ویدئویی برای آشنا کردن دانش‌آموزان با نویسندگان و تقویت کتابخانه‌ها از عوامل مؤثر در تشویق کودکان و نوجوانان به مطالعه است.

✓ ایبرار، شماره ۲۹۲۷، آذر ۱۳۷۷

ادبیات کودکان دچار ویروس سفارشی نویسی شده است.

سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران
درباره بازار کتاب کودک و نوجوان (۵)

گفت‌وگو با محمدرضا یوسفی، نویسنده (قسمت اول)
یوسفی توضیحاتی در خصوص سفارشی‌نویسی و باز نویسی کتابهای کودک و نوجوان داده است:

«در سالهای اخیر شاهد سیطره تفکر و اندیشه کتابهای بازاری هستیم و کیفیت کتابهایی که منتشر می‌شود، عمدتاً از لحاظ تصویرگری، محتوای داستانی و مقوله ادبی، از سطح کیفی نازلی برخوردار است. این معضل به نوعی گریبان ناشران بخش دولتی را هم گرفته است. علت اصلی این وضعیت، شیوع ویروس سفارشی نویسی است و اگر چه در عرصه ادبیات کودک و نوجوان نیازمند سفارشی نویسی هستیم (یک قسمت از کتابهای خواندنی لازم برای کودک به شمار می‌رود) اما سنگینی کفه این بخش نباید از خلق ادبیات خلاقه بیشتر باشد. متأسفانه نویسندگانی که می‌توانستند آفرینش و خلاقیت چشمگیری داشته باشند، به سفارشی نویسی و باز نویسی متون دست زده‌اند.

✓ ایبرار، شماره ۲۹۲۹، آذر ۱۳۷۷

ابتدا باید خودمان را محاکمه کنیم.

سلسله گفت‌وگوهایی با نویسندگان و شاعران
درباره بازار کتابهای کودک و نوجوان (بخش ۵)

گفت‌وگو با محمدرضا یوسفی (قسمت دوم)
یوسفی درباره نقد در حیطه ادبیات کودک و نوجوان و علل کمبود کتابهای خوب برای این گروه از مخاطبان گفته است:

«بسیاری از نویسندگان را می‌شناسم که نوشتن یک داستان کوتاه واقعاً برای آنها امری بسیار مشکل است، ولی به دلیل قراردادی که با فلان مؤسسه دارند، رمانهایی می‌نویسند که فقط دارای

نظرفه‌های علت‌یابی عدم رشد کیفی کتابهای کودک و نوجوان، سطح پایین کتابخوانی در میان مخاطبان و کل کشور، ذهن دست‌اندرکاران حیطه ادبیات کودک و نوجوان را مشغول کرده است.

سید مهدی شجاعی: مشکل کتاب و کتابخوانی بیش از آنکه مشکلی اقتصادی باشد، مشکلی فرهنگی است. سیاست‌گذاران، مسئولان، معلمان و مربیان می‌بایستی دست به دست هم دهند و نیاز به خواندن را در اقشار مختلف (به خصوص کودک و نوجوان) ترویج کنند.

چینی‌فروشان: علت نزول سطح کیفی کتاب کودک و نوجوان در سال‌های پیش، جدای از مشکلات اقتصادی و نبود حمایت از کتاب کودک، عواملی چون ناشران، خانواده‌ها و نویسندگان کتابهای این قشر هستند. پندید آورندگان آثار ادبی کودک و نوجوان باید از تکراری بودن مطالب خودداری کنند. نمونه بارز تکرار مطالب، بازنویسی متون کهن است که بیش از حد معمول و اندازه انجام گرفته است.

محمدرضا یوسفی: خلاقیت، پرداخت داستانی قوی و شخصیت‌پردازی مناسب، از عوامل مؤثر در ارتباط کتاب کودک با مخاطبان است.

✓ **ایران، شماره ۲۹۲۵، آذر ۱۳۷۷**

این پرزده را در **فصل سلیقه حبس نکنیم. سلسله گفت‌وگوهای با نویسندگان و شاعران درباره بازار کتابهای کودک و نوجوان (بخش ۶)**

گفت‌وگو با محمدرضا شمس نویسنده (قسمت دوم و پایانی)

شمس در خصوص نقش مطبوعات کودک و نوجوان، نقد در ادبیات کودک و نوجوان و مشکل باند بازی گفته است:

«نشریات نقش بسیار مهمی دارند. آنها در تیراژ خیلی وسیعی چاپ می‌شوند و به صورت ماهانه یا هفتگی و از راه‌های مختلف به دست بچه‌ها می‌رسند. تماس بچه‌ها با مطبوعات بیشتر از تماس آنها با کتاب است. به همین دلیل مطبوعات نقش تعیین کننده‌ای در تشویق و ترغیب کودکان و نوجوانان به کتابخوانی دارند.

«نقد اصولی، کمکی ارزنده به نویسنده است. منتقد اگر قصه‌ای را درست نقد کند و پرده از ضعف و توانایی‌های آن بردارد در واقع به نویسنده کمک کرده است که در کارهای بعدی خود آنها را رعایت

حجم رمان هستند، اما به لحاظ ساختار شناسی، دچار مشکل شخصیت‌پردازی، مشکل زبان، مشکل دیالوگ و مسائل گوناگون دیگری هستند.

«در عرصه هنر و ادبیات، معمولاً پدیدار شدن یک جریان و حرکت بارز ادبی هنری، یا از کمیت زیاد عارض می‌شود یا به وسیله عرصه داد و ستد نقد‌های علمی و منطقی. پی بردن منتقدین به استعداد‌های خاصی از نویسندگان و نشان دادن و معرفی کردن این استعداد‌های ویژه به جامعه هنری، سبب شناسایی جریانهای شاخص هر عصری می‌شود. علل شکوفایی ادبیات کودک و نوجوان بعد از انقلاب اعتقاد ما به این نکته بود که هر حرکت اجتماعی به ضرورت از کانال اساسی فرهنگی عبور می‌کند. مسأله فرهنگی در رأس کارهاست.

✓ **ایران، شماره ۲۹۲۳، آذر ۱۳۷۷**

عمده‌ترین مشکل "غم نان" است. **سلسله گفت‌وگوهای با نویسندگان و شاعران درباره بازار کتابهای کودک و نوجوان (بخش ۶)**

گفت‌وگو با محمد رضا شمس، نویسنده (قسمت اول) آقای شمس در خصوص بازیابی علل و عوامل رواج

کتابهای بازاری در سالهای اخیر و به حاشیه رانده شدن ادبیات خلاقه از سوی نویسندگان و ناشران گفته است. «یکی از علل رخوت عارض شده بر ادبیات کودک و نوجوان، "غم نانی" است که گریبان نویسنده را گرفته

است. از دیگر علت‌های این رخوت می‌توان سودخواهی بیشتر ناشر و نیز سیاست‌های مسئولان به ویژه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را نام برد. علل پر فروش بودن کتابهای بازاری (و کم فروش بودن آثار

خلاقه) ادبیات کودک و نوجوان، کارهای بازاری پرزرق و برق و توجه زیاد به نقاشی‌های روی جلد و سرگرم کنندگی مطالب این آثار است.

✓ **ایران، شماره ۲۹۲۲، آذر ۱۳۷۷**

خلاقیت، پرداخت قوی و شخصیت‌پردازی مناسب، عوامل مؤثر در برقراری ارتباط با کتاب است.

کتکاشی بر عوامل بازاراندره رشد کیفی کتابهای کودک و نوجوان

نظرخواهی از: سیدمهدی شجاعی، مهندس چینی‌فروشان، محمدرضا یوسفی و حمیدرضا شاه‌آبادی

کرده و کیفیت آثارش را ارتقا دهد.

گروه بازی و باند و دسته باعث می‌شود نویسنده (در کل هنرمند) علایق و سلیقه‌های گروه و دسته را در نظر داشته باشد و این یعنی توقف و در جا زدن، یعنی سانسور و همه اینها به ادبیات کودک و نوجوان لطمه می‌زند.

✓ اطلاعات شماره ۲۱۳۵۶، مهر ۱۳۷۷

راهبردهایی برای فعال کردن درس انشا
نویسنده: جعفر خوازی

مقاله: نویسنده مقاله، بیست راهبرد برای فعال کردن درس و کلاس انشا پیشنهاد کرده است. هدف وی، رساندن دانش‌آموزان به حدی از توانایی نگارش است تا بتوانند دیده‌ها، شنیده‌ها و حاصل اندیشه خود را با کلمات و جملات صحیح بنویسند.

از دانش‌آموزان بخواهیم (در صورت تمایل) مجله‌های مناسب ادبی مانند: رشد نوجوان، سلام بچه‌ها، سروش نوجوان، باران، شاهد نوجوان و آیش (کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان) را به کلاس آورده و مطالبی را به دلخواه برای دیگران بخوانند.
در خصوص توجه به فرهنگ کتابخوانی، بهتر است در زنگ انشا، چند کتاب مناسب برای مطالعه به دانش‌آموزان معرفی شود.

تشویق و ترغیب دانش‌آموزان برای تهیه دفتر خاطرات و یادداشتهای روزانه و در صورت امکان انتخاب بهترین خاطره و چاپ آن در نشریه مدرسه یا مجله‌های مربوط به نوجوانان.

✓ ایوان شماره ۱۰۵۱، مهر ۱۳۷۷

رفتم گلش بچینم، کفتر شد و هوا رفت.
نویسنده: هیوا مسیح

مقاله: کمتر کودک ایرانی است که زمزمه لالایی‌ها و ترانه‌های شبانه مادر را نشنیده باشد و به خوابی خوش نرفته باشد. نویسنده مقاله به دلیل فراموش شدن این عنصر فرهنگی در جامعه امروزی، با طرح مجدد ویژگی‌های این آثار و یادآوری ارزشهای ادبی و هنری ترانه‌ها، به فواید و آثار مثبت روحی و روانی آنها در گوینده و شنونده، پرداخته است.

لالایی سخنی است موزون و آهنگین که مادر برای کودک زمزمه می‌کند و او را در خواب خوش فرو می‌برد. این کلمات ساده و حرفهای بی‌پیرایه که

بیان‌کننده عادی‌ترین موضوعهای خودمانی و نوقی زندگی است، وقتی بر زبان مادر جاری می‌شود، با جوهری از عشق و احساس همراه است که روح و روان کودک را می‌نوازد و در جان او اثر می‌گذارد.
یکی از مشخصه‌های ترانه‌ها و شعرهای عامه، معجزه‌تصویر و ایجاز در بیان است. تصاویر و ایجاز از طریق ساده‌ترین کلمات و ساده‌ترین نوع بیان پدیدار می‌شوند و در جان شنونده نقش می‌بندند.

✓ ایران شماره ۱۰۹۲، آبان ۱۳۷۷

بچه‌هایی که کتاب نمی‌خوانند... (کودکان نیز می‌توانند از مطالعه لذت ببرند)

مترجم: مرتضی رحمتی راد

منبع: ریدرزد ایجست، Sep.98

مقاله: با چند روش ساده و مؤثر، گاه می‌توان افراد بی‌علاقه به مطالعه را به خوانندگانی مشتاق تبدیل کرد. این پیشنهادهای ساده عبارتند از:

۱. از علایق کودکان استفاده کنید.
۲. کودکان را در انتخاب مطالب آزاد بگذارید.
۳. خودنسرود باشید.
۴. تمام افراد خانواده را در این کار سهیم کنید.

نویسنده، برای هر پیشنهاد مثالی آورده و آن را توضیح می‌دهد. مثلاً در مورد پیشنهاد دوم نوشته است: والدین همواره می‌خواهند مطمئن شوند مطالبی که در اختیار فرزندانشان قرار می‌گیرد، تأثیر سویی بر روی آنها نمی‌گذارد، اما در پس این احساس مهم این است که کودکان از مطالعه لذت ببرند.

تذکر: این مقاله اگرچه از لحاظ نگارشی با مقاله کیهان شماره ۱۶۲۸۹، آذر ۷۷ تفاوتی دارد، اما به نظر می‌رسد مضمون و بن‌مایه مقاله کیهان از مقاله روزنامه ایران اقتباس شده است. مشابهت‌ها قابل تأمل است.

✓ جمهوری اسلامی شماره ۵۶۱۸، آبان ۱۳۷۷

راه‌های ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی.

(بخش نخست)

نویسنده: محمد یوسفیان

مقاله: مطالعه، نوعی ارزش است که انسان را به کمال، دانایی و توانایی می‌رساند. نویسنده در مقاله خود مشکلات مطالعاتی دانش‌آموزان و دانشجویان را بررسی کرده و بر اهمیت یادگیری در امر مطالعه و راه‌های ترویج فرهنگ مطالعه تأکید ورزیده است.

مانند میز و صندلی، فضای مناسب و کتابهای متنوع و جذاب هستند.

• به علت کمبود فضای آموزشی معمولاً محل‌های نامناسبی مثل زیر پله و اتاقهای زیرشیروانی به کتابخانه‌ها اختصاص می‌یابد.

• با وجود پست کتابداری در تشکیلات سازمانی مدارس راهنمایی و متوسطه، در بیست سال اخیر هیچ فردی به عنوان کتابدار استخدام نشده و اغلب نیروهای مازاد هر منطقه آموزشی وظیفه کتابداری مدارس را برعهده می‌گیرند. این افراد عموماً فاقد تخصص و تحصیلات لازم در این رشته‌اند و به دلیل بی‌توجهی و بی‌اهمیت دانستن پست کتابداری و مزایای کم این شغل، افراد تمایلی ندارند که کتابداری مدارس را به طور ثابت برعهده بگیرند و همین مسئله لطمه بزرگی به کتابخانه‌های مدارس زده است.

تذکر: همین مقاله بدون هیچ کم و کاست در شماره ۲۶۷ روزنامه آفرینش آذر ۷۷ منعکس شده است.

✓ رسالت شماره ۳۶۹، مهر ۱۳۷۷

کودکان و قصه

نویسنده: دکتر فرخنده نصیری

مقاله قصه‌گویی بهترین وسیله برای آموزش اصول اخلاقی و اجتماعی به کودکان است. از طریق بازگویی قصه می‌توان مضامینی خوب و مؤثر را در این قالب به کودک ارائه داد، مضامینی مانند: احترام به بزرگترها، شجاعت، وطن‌پرستی، انصاف، محبت به هم‌نوع، کمک به نیازمندان، صرفه‌جویی، ساده زیستن، عدالت اجتماعی و... همچنین، ایجاد روحیه سنت دوستی در کودک از نتایج بسیار مهم داستان‌پردازی است که او را به فرهنگ خودی پایبند می‌کند. کودک از این طریق با محدوده فرهنگ بومی آشنا شده و برای حفظ ملیت خود سعی می‌کند.

به عقیده نویسنده، کشش‌ها و جاذبه‌های عناصر شکل دهنده قصه با خواسته‌ها و نیازهای روحی و روانی کودکان رابطه دارد. کودک با ذهن و فکر گسترده‌ای که دارد مضامین مختلف اجتماعی، اخلاقی و فرهنگی را از لایه‌های حوادث و الفاظ می‌یابد و با بینش فیلسوفانه خود، کیفیت و مضامین را استدلال کرده و به تدریج وارد رفتار خود می‌کند.

✓ رسالت شماره ۳۷۱۴، آبان ۱۳۷۷

گزارشی از وضعیت تولید و مطالعه کتابهای

به نظر نویسنده، دانش‌آموزان در امر مطالعه دچار مشکل هستند و روشهای مطالعاتی آنها بیشتر ذهنی است و کمتر اتفاق می‌افتد محتوای مطالب را هضم یا تجزیه و تحلیل کنند، اما دانش‌جویان با روش مطالعه آشنا بوده در بسیاری موارد از روش خلاصه‌نویسی و یادداشت‌برداری استفاده می‌کنند. آنها به جای استفاده از زبان، از ابزار دیگری چون چشم و نیز مداد استفاده می‌کنند، زیرا مطالب مهم خط می‌کشند، علامت‌گذاری می‌کنند و از خلاصه‌نویسی و شاخص نیز کمک می‌گیرند.

✓ جمهوری اسلامی شماره ۵۶۲۴، آبان ۱۳۷۷

راه‌های ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی (بخش پایانی).

نویسنده: محمد یوسفیان

مقاله چگونه و از چه راههایی می‌توان مطالب را بهتر یادگیریم؟ نویسنده با پیشنهاد چهارده نکته سودمند که باعث موفقیت بهتر و بیشتر در مطالعه کتاب و یادگیری مطالب می‌شود، موضوع را ریزبینانه‌تر مورد توجه قرار داده است. این نکات عبارتند از: کلیدشناسی، پیش‌نیاز، احاطه بر کل، تلخیص، یادداشت و فیش‌برداری، تهیه شاخص، تمرکز حواس، زمان و مکان، علامت‌گذاری و حاشیه‌نویسی، به تصویر کشیدن مطالب، استفاده از چشم، اسکلت مطالعه، وضع مزاج، تکرار با تمرکز حواس.

نویسنده درباره تمرکز حواس توضیح داده است: تمرکز حواس از جمله ابزارهای مهم مطالعه است. مطالعه باید با نشاط روحی و آرامش توأم باشد و در لحظات مطالعه باید با عوامل مُخل مانند کم‌نوری، بی‌توجهی، سر و صدا و... مبارزه کرد. یکی از راه‌های تمرکز حواس در مطالعه این است که انسان ابتدا چشم خود را به نقطه یا جایی متمرکز کرده و چند ثانیه ادامه دهد. سپس به مطالعه بپردازد.

✓ جمهوری اسلامی شماره ۵۶۲۱، آبان ۱۳۷۷

دانش‌آموزان را با کتابخانه‌های مدارس آشنی دهیم.

گزارش گزارشگر با نظرخواهی از مسئولان کتابداران مدارس و دانش‌آموزان، برخی از عوامل مؤثر در بی‌میلی دانش‌آموزان به کتاب و کتابخوانی را بررسی کرده است.

• اغلب کتابخانه‌های مدارس فاقد امکانات اولیه

کودک و نوجوان در کشور

گفت‌وگو با: یوسفی، سیدآبادی، جوانبخت، عموزاده خلیلی

گزارش در این گزارش، کارشناسان و هنرمندان اهل فن درخصوص مشکلات و معضلات کتاب و کتابخوانی کودک و نوجوان به اظهار نظر پرداخته‌اند.

یوسفی: حمایت دولت و اختصاص یارانه به کتاب کودک و ناشر آن به تنهایی راهگشا نیست. باید شرایطی در جامعه به وجود آید که خوانندگان با اعتماد و اطمینان کتاب انتخاب کنند.

سیدآبادی: نبود پشتوانه تحقیقی (برای نویسندگان کتاب کودک) عاملی اصلی در زمینه عدم آگاهی نویسندگان از نیازهای کودکان است. توزیع سنتی کتابهای کودکان و نوجوانان عامل دیگری در شیوع کتابهای بازاری در جامعه است.

جوانبخت: برای حل معضل کم توجهی به کتاب و کتابخوانی لازم است تا مسئولان همت خود را از نسل آینده شروع کنند و زمینه‌های لازم را برای علاقمند کردن آنها به کتاب و کتابخوانی از دوران کودکی فراهم کنند.

عموزاده خلیلی: علاوه بر نظارت موجود بر کتاب و مطبوعات، نباید وظیفه والدین در تهیه کتاب مناسب برای فرزندانشان را فراموش کرد.

✓ سلام شماره ۲۱۲۹، آبان ۱۳۷۷

من اینجا نفس شرقی می‌کشم!

گفت‌وگو با "آلن بایاش" نویسنده و تصویرگر کتابهای کودکان و نوجوانان

گفت‌وگو "آلن بایاش" هنرمند اهل فرانسه به هفتمین جشنواره کتاب و کودکان و نوجوان دعوت شده بود. وی در مصاحبه‌ای درباره آثار خود، ادبیات کودک و نوجوان ایران، وجوه تفاوت و تشابه ادبیات کودک و نوجوان ایران و فرانسه مطالبی گفت که اهم آنها را می‌خوانید.

کتابی در زمینه کودکان و نوجوانان آماده کرده‌ام که از دو طرف باز می‌شود؛ یکی شرقی و دیگری غربی. این کتاب درباره سرگذشت دو دوست ایرانی (کوروش) و فرانسوی (آلن) نوشته شده که از طریق تلفن با هم آشنا می‌شوند.

آثار چاپ شده من در ایران محدود است. من کتاب "بابا برفی" و چند کتاب دیگر را که تعدادشان به

هفت - هشت عنوان می‌رسد، تصویرگری کرده‌ام. چون خودم نویسنده هستم دو کتاب با نامهای "چوپان دریایی" و "ستاره" نوشته‌ام.

در مورد آثار هنرمندان و نویسندگان ایرانی کتابی دیدم به نام "مردی که فکر نمی‌کرد" این کتاب برای من خیلی جالب بود و فکر می‌کنم شباهتی به کارهای "کافوتتن"، "لومونیه"، "سوفیس" و... دارد.

✓ سلام شماره ۲۱۲۹، آبان ۱۳۷۷

کارکردهای دوگانه

در سه ویژگی ادبیات کودکان و نوجوانان در کشور ما نویسنده: همیدرضا شاه‌آبادی

مقاله به عقیده نویسنده، سه ویژگی ادبیات کودک و نوجوان کارکردهای دوگانه‌ای دارند. ویژگی اول تقاضای بالای بازار کتاب کودک است که سود اندکی را نصیب فعالان این عرصه می‌کند. اما هنگامی که این افزایش، دست‌اندرکاران کتاب کودک را به تحرک بیشتر تشویق می‌کند، به نقطه ضعیفی برای آنها تبدیل می‌شود. ویژگی دوم، معدل سنی پایین فعالان کتاب کودک و نوجوان اعم از نویسنده، شاعر، مترجم، تصویرگر و ناشر است. این ویژگی از یک جهت باعث جریان خون جوانی در این عرصه می‌شود و از طرفی دیگر جوان بودن سنی فعالان بیش از هر چیز دیگر حاصل آسانی ورود به این عرصه است. ویژگی سوم، محتوای کتابهاست که کمتر مسئله می‌سازند. پدید آورندگان این کتابها معمولاً حد متوسط هنجارهای فرهنگی جامعه را رعایت می‌کنند، اما این خصیصه در کارکرد واژگونه خود نوعی نقطه ضعف است، زیرا پرهیز از بدآموزی و ورود به حیطه‌های بحث برانگیز، باعث می‌شود با انبوهی از کتابهای خنثی و ناکارآمد در این عرصه رو به رو شویم.

✓ سلام شماره ۲۱۲۹، آبان ۱۳۷۷

کتاب مثل نان شب واجب است!

گفت‌وگو با پیروز قاسمی مجری نمایشگاه سیار کتاب کودک و نوجوان

گفت‌وگو اتوبوسی حامل کتاب‌های ناشران مختلف کودک و نوجوان، به مدت یک ماه در استان بوشهر به نمایش و فروش کتاب پرداخت. آقای پیروز قاسمی مجری این طرح در گفت‌وگویی کوتاه به

تشکیلات و آرمان‌های آن، شرایط عضویت، هیئت مؤسسين و... ارائه داده است.

— روند انتشار هنر و خلاقیت فکری نویسندگان کودک و نوجوان، روندی یکسان و مشترک است و هر چه نویسندگان آدماهی منفرد باشند و تولیداتی فردی ارائه کنند، فرآیند انتشار به گونه‌ای است که یک سری مسائل مشترک برایشان به وجود می‌آید. به همین خاطر، زمانی می‌رسد که افراد لزوم وجود تشکلی برای حل مشکلات خود را احساس می‌کنند. در حال حاضر به نظر می‌رسد که شرایط اجتماعی برای ایجاد انجمن و تحمل اختلاف سلیقه‌ها از سوی نویسندگان کاملاً مساعد است. از جمله مسائلی که به دغدغه فکری نویسندگان تبدیل شده است، نداشتن کارت شناسایی هویت و محرومیت از بیمه است.

✓ کیهان شماره ۱۶۳۶۰، آبان ۱۳۷۷

می‌خواهید نویسنده شوید؟ زیاد بخوانید و بیشتر بنویسید.
گفت‌وگویی 'مدرسه' با دو نویسنده برجسته کودک و نوجوان
غلامرضا صادقیان

گفت‌وگو نویسنده، پس از برتر شمردن "نوشتن" از سخنرانی به گفت‌وگو با "رضا رهگذر" و "هوشنگ مرادی کرمانی" پرداخته است.

رضا رهگذر: نیمی از کار نویسندگی مدیون کسب تجربه بی‌واسطه از زندگی است و نیمی دیگر مدیون مهارت در نوشتن است که به دو طریق حاصل می‌شود: اول آشنایی خوب با زبان فارسی و دوم آشنایی با فن نویسندگی. یادگیری فنون نویسندگی، نیز خود دو مرحله دارد: اول مطالعه زیاد داستان و دوم نوشتن و نوشتن زیاد.

هوشنگ مرادی کرمانی: نویسنده بچه‌ها بودن کم‌کم در حال یافتن موقعیت اصلی خود است. آموزش و پرورش باید با کم کردن فشار بر دانش‌آموزان با فرصت مطالعه کتاب‌های غیردرسی را برای آنها فراهم کند. کتابخانه‌های مدارس یک بعدی شده و تنوع کتاب در آنها دیده نمی‌شود.

✓ کیهان شماره ۱۶۳۸۹، آذر ۱۳۷۷

با بچه‌ها که هستند کتاب بخوانید
سلورا باغبانیان

مقاله این مقاله حاوی چند توصیه ساده و عملی

سؤالاتی در این زمینه پاسخ داده است.

— این نوع نمایشگاه‌ها تأثیر چشم‌گیری دارند. یکی از دلایل اصلی پایین بودن آمار کتابخوانی در ایران مشکل توزیع است... اگر فروش کتاب پایین است به خاطر مشکل توزیع، مشکل مالی مردم و مشکلات دیگر است. — برپایی نمایشگاه‌های سیار در کشور، تمام مشکل (کتاب و کتابخوانی) را حل نمی‌کند، این نمایشگاه‌ها باید شروعی باشد برای حل دائمی مشکلات عرضه کتاب در مناطق مختلف کشور. — استقبال مردم خوب است، آنها اگر چه به دلیل مشکلات مالی فاقد توانایی خرید کتاب هستند، اما بر ضرورت آن واقفند.

✓ سلام، شماره ۲۱۶۶، آبان ۱۳۷۷

کتاب و کتابخانه در مدارس مازنداران.

مقاله نویسنده با توجه به وضعیت کتاب، کتابخانه و کتابداران مدارس استان مازندران، آمار تعداد دانش‌آموزان از مقطع دبستان تا پیش‌دانشگاهی، تعداد کتاب، کتابخانه‌ها، مخازن کتاب و کتابداران را ارائه داده و به بررسی وضعیت موجود می‌پردازد.

— اصولاً کتابخانه مدارس از نظر فیزیکی در نامناسب‌ترین مکان آموزشگاه استقرار دارد. فرسودگی و محتوای سنگین بیش از ۹۰ درصد از کتابهای موجود، یکی از دلایل عمده کاهش رونق این کتابخانه‌هاست. به مسئولان توصیه می‌شود:

اولاً مکان مناسبی را برای استقرار کتابخانه در مدارس اختصاص دهند. ثانیاً در کتابهای موجود در کتابخانه‌های مدارس بازنگری اساسی انجام دهند و کتابهایی را که هیچ سنخیتی با روحیه، پایه تحصیلی و نیازهای روزمره دانش‌آموزان ندارند، جمع‌آوری کرده و کتابهای مورد علاقه و منطبق بر روحيات آنان را در کتابخانه بگذارند.

✓ سلام شماره ۲۱۷۷، آذر ۱۳۷۷

من نویسنده‌ای را سراغ ندارم که پدرخواندگی کسی را نپذیرد!
گفت‌وگو با 'فریدون عموزاده خلیلی' عضو هیئت مؤسس انجمن نویسندگان کودک و نوجوان

گفت‌وگو آقای "خلیلی" به مناسبت اولین مجمع عمومی نویسندگان کودک و نوجوان توضیحاتی درخصوص چگونگی تأسیس انجمن، اهداف و دلایل

برای علاقه‌مند ساختن کودکان و دانش‌آموزان به کتاب و کتابخوانی است.

- به موضوع‌های مورد علاقه دانش‌آموز برای انتخاب کتاب توجه کنید.

- بر علاقه و لذت فرزندان بر کتابخوانی تأکید کنید.

- خونسرد باشید و اگر فرزند شما مطالعه یک کتاب را تا به آخر ادامه نداد و آن را نیمه کاره رها کرد، به او اعتراض نکنید.

- از تشویق و تنبیه کودک در خصوص کتابخوانی بپرهیزید، زیرا اگر کودکی فقط برای جلب رضایت پدر و مادرش کتاب بخواند، مطمئن باشید که این کار او دیرری نخواهد پایید.

- برای تشویق و علاقه‌مند ساختن کودک و ایجاد عادت به مطالعه بگذارید امر مطالعه و کتابخوانی را به عنوان رفتاری انفرادی از پدر و مادر خود تقلید کنند.

- ایجاد انگیزه و عشق به کتابخوانی، بزرگترین هدیه آموزشی والدین به دانش‌آموزان است.

✓ **کجهان** شماره ۱۶۳۹۲، آذر ۱۳۷۷

گذری در ادبیات مقاومت کودک و نوجوان

مقاله نویسنده، با بررسی ادبیات کودک و نوجوان دوره انقلاب و جنگ، به بازنگری چهره‌های ماندگار و حماسی نوجوانان بسیجی در آثار داستانی پرداخته است.

- بعضی خصایص و نوع رفتارهای دوره بلوغ نوجوان در ادبیات انقلاب و جنگ نوجوان، تصنعی و غیرقابل انتقال است. حالات گنشها و حالات رفتاری یک نوجوان در این آثار، همراه شخص نیست. گاه او در قالب شخص حماسه‌جوی بزرگسال و گاه در حد کودکی بهانه‌گیر پدیدار می‌شود.

- بسیجیاری از داستانها و رمانهای برتر نوجوانان که امروزه در جهان مطرح هستند، سوژه‌های سالم و مثبت ندارند، ولی از کششها و جاذبه‌های اصولی گیرا و مطلوب برخوردارند. در کل، می‌بایستی با تأمل، اندیشه و تحقیقاتی وسیع در زمینه زندگی نوجوانانی که به نوعی در جبهه حضور داشته‌اند، طرح داستانهایی را پی‌ریزی کنیم که جدا از تکامل ساختاری، حاوی عنصر جاذبه باشند، فضاها باید طوری ساخته شوند که نوجوان در آن احساس خوشایندی داشته باشد.

✓ **مهمشهری** شماره ۱۶۸۲، آبان ۱۳۷۷

کتابخانه‌های آموزشی پیموده‌ها و ناپیموده‌ها

مقاله اهمیت کتابخانه‌های آموزشی در رشد و ارتقای کیفی و کمی آموزش و پرورش نونهالان بر کسی پوشیده نیست و در جوامع پیشرفته توجه خاصی به آن می‌شود. در این مقاله، نویسنده با ارائه تعریفی ساده و مختصر از "کتابخانه آموزشی" به بررسی کلی وضعیت کتابخانه‌های مدارس در کشور پرداخته و علل ناموفق بودن تأثیرگذاری این اماکن و تجهیزات را بر نحوه مطالعه و کتابخوانی دانش‌آموزان بر شمرده است.

کتابخانه مدارس در تعریف، محلی است برای ایجاد عادت به مطالعه و تهیه کتب برای تقویت دروس، راهنمای شاگردان، دریافتن اطلاعات، ایجاد مهارت در کاربرد کتاب و کتابخانه در زندگی و کمک به دانش‌آموزان در پرورش و ذوق مطالعه، ولی با توجه به وضعیت کتابخانه‌های کشور، باید بپذیریم که نتوانسته‌ایم کتابخانه آموزشی مناسبی ایجاد کنیم. تعداد و عناوین کتابهای موجود در کتابخانه‌های مدارس، متأسفانه رابطه‌ای مستقیم یا غیرمستقیم با موضوعات درسی ندارد.

✓ **مهمشهری** شماره ۱۶۸۵، آبان ۱۳۷۷

نسل نو در جستجوی نشاط و بالندگی نگاهی به هفتمین جشنواره کتاب و سومین جشنواره مطبوعات کودک و نوجوان (بخش اول)

گزارش نویسنده گزارش، ضمن نظرخواهی از افراد و کارشناسانی که به دیدار جشنواره کتاب رفته و برنامه‌های آن را دیده‌اند، سؤالهایی در خصوص برنامه‌های مختلف جشنواره، تئاتر موزیکال، غرفه کتاب، غرفه مطبوعات کودک و نوجوان و غیره پرسیده است.

- پیر استقبال‌ترین قسمت جشنواره بخش تئاتر موزیکال بود.

- معلمی درباره آثار مثبت این نوع جشنواره‌ها گفته است: چون پدر و مادرها یا فرصت نمی‌کنند و یا به دلایل دیگر نمی‌توانند فرزندانشان را به گردش بپسرنند، برنامه‌ریزی چنین گردشهایی برای دانش‌آموزان مدارس بسیار مفید بوده و باعث بروز استعدادهای آنها می‌شود، حتی اگر به نقاشی و کتابخوانی هم علاقه نداشته باشند.

بیشترین درخواست موضوعی کودکان و نوجوانان موضوعات فضا و ستارگان، شعر، قصه‌های مثنوی مولوی، دیوان پروین، دیوان سعدی و کتابهای داستانی و علمی بود.

✓ **مهمبری شماره ۱۶۸۶، آبان ۱۳۷۷**

مطبوعات کودکان و نوجوانان جزیره‌ای ناشناخته.

- نگاهی به سومین جشنواره کتاب و مکتبین جشنواره مطبوعات

کودک و نوجوان (بخش پایانی)

مخالفان تلخیص آثار بزرگ را ارائه داده است. کتابهایی که به عنوان نمونه‌ای از آثار تلخیص شده مورد نقد و بررسی نویسنده قرار گرفته‌اند، عبارتند از: دو کتاب به نامهای "شاهکارهای ادبیات جهان" تهیه و تدوین "عظیم سلیمان‌زاده" و "افسانه شریف" و کتاب "خلاصه‌ای از شاهکارهای ادبی جهان"، تلخیص و نگارش "محسن سلیمانی".

□ هفته‌نامه‌ها

✓ **زن روز سال سی و چهارم شماره ۱۶۷۵، شنبه ۱۸ مهر ۱۳۷۷**

وقتی شتابزده می‌نویسیم...

نقد کتاب "درس انار"

نوشته محمدرضا یوسفی

نقد در این نقد، بیشتر به نقایص و مشکلات اثر توجه شده و جنبه‌های منفی آن معرفی شده است.

داستان "درس انار" فاقد قاعده و قانون است. از هیچ اصولی در دنیای داستان پیروی نمی‌کند. نویسنده از آدمهای خیالی با رفتاری تحمیل شده در مکانی فرضی، ترکیبی پدید آورده که از کمترین مشخصه‌های یک داستان برخوردار است. ضعف عمده و همیشگی یوسفی، در "درس انار" نیز تکرار شده است؛ تکرار روایت‌های ساده و خیالی و ساختگی، نامشخص بودن زمان و سرگشتگی آدمها و "پیام" در پرداخت "مکان".

ناقد درباره شخصیت‌پردازی داستان گفته است: شخصیت‌پردازی در داستان "درس انار" یا صورت نمی‌گیرد یا پدیده‌ای از کلیت یک آدم را به خواننده ارائه می‌دهد... آدمهای یوسفی (منظور در تمام داستانهای او) یا دیوانه‌اند و یا غیرطبیعی، اما همگی مهربان و بی‌آزار.

✓ **زن روز سال سی و چهارم شماره ۱۶۷۸، شنبه ۹ مهر ۱۳۷۷**

تأثیر مخرب تماشای زیاد تلویزیون و ویدئو در کودکی.

رؤیا روشن ضمیر

مقاله تلویزیون به خاطر اطلاعات بیش از حدی که به بچه می‌دهد، مجال جذب و کار مستقل در زمینه داده‌ها را از مغز کودک می‌گیرد. کودک، جسته و گریخته مطالبی را جذب می‌کند و غالباً نمی‌تواند بین تصویر و جملات رابطه‌ای ایجاد کند. مغز او به جذب جملات

گزارش این بخش از گزارش به بررسی دیدگاه‌های کارشناسان اهل فن و بحث درباره وضعیت کنونی کتابهای کودک و نوجوان اختصاص دارد.

دکتر هادی خانیکی، مشاور مطبوعاتی رئیس جمهور: شمارگان نشریات کودک و نوجوان با تعداد کودکان و نوجوانان متناسب نیست. از سوی دیگر، رقابت میان نشریات از نظر کیفی، زمان انتشار، گرایش، شکل و محتوا و حتی قیمت، نحوه عرضه و توزیع آنها کمربند است و همین مسائل سطح رقابت و قدرت انتخاب را برای کودک و نوجوان کاهش می‌دهند.

علی‌اصغر سیدآبادی، مسئول کتاب کودک وزارت ارشاد: صاحبان مطبوعاتی که وابسته به نهاد یا سازمان دولتی هستند، نمی‌توانند همیشه بین اهداف و خواسته‌های سازمان و اهداف و خواسته‌های کودک و نوجوان آشتی برقرار کنند. مشکل تحمیل سلیقه‌ها و علایق در مطبوعات کودکان و نوجوانان به صورت مشکلی اساسی نمود دارد. امروزه مطبوعات نمی‌توانند از راه دور بچه‌ها را راهنمایی کنند.

✓ **مهمبری شماره ۱۶۹۲، آبان ۱۳۷۷**

آثار بزرگ در قالبهای کوچک:

محبوبه نجف‌خانی

مقاله در چند ساله اخیر، تلخیص آثار بزرگ کلاسیک ادبیات جهان مورد توجه مؤلفان و مترجمان کشور قرار گرفته است و بازار نشر در سال ۱۳۷۶ حجم انبوهی از این نوع آثار را به خود دید. نویسنده مقاله با توجه و دقت نظر در مطالب و موضوع‌های بی‌شماری از این نوع آثار، به تحلیل و بررسی چگونگی آنها پرداخته و ضعف‌ها و کاستی‌های آنها را بر شمرده است. سپس بعضی از اظهار نظرهای طرفداران و

شکسته و ناتمام تحریک شده و به ارگانی غیرفعال و وابسته تبدیل می‌شود. در این شرایط، کودک به سختی می‌تواند افکار خلاق و نو ارائه دهد. از مهمترین عواقب تماشای بیش از حد تلویزیون عبارتند از:
 - زبان کودک به عنوان وسیله‌ای برای بیان و ابراز احساسات، در سطحی مبتدی و غیرپیشرفته باقی می‌ماند.

- تمایل کودک به مطالعه به شدت کاهش می‌یابد و گرایش به تماشای انواع فیلم به خصوص فیلمهای کم‌مدی جای آن را می‌گیرد. شناخت اشیاء و موجودات از طریق مطالعه کتاب و یا مشاهده آنها در محیط طبیعی، باعث رشد تخیل کودک می‌شود و این درحالی است که شناخت تلویزیونی فاقد این ویژگی است.

✓ زن روز سال سی و چهارم شماره ۱۶۷۹، شنبه ۱۶ آبان ۱۳۷۷
توهم طنز
نگاهی به آفریده اثر داستانی هوشنگ مرادی کرمانی با عنوان "مریای شیرین"

نقد به عقیده ناقد، مرادی کرمانی اقول خود در سادگی گرفتن مکان و گم شدن در پیچیدگی آن را در اثری به نام "خمیره" آغاز کرد. سپس در "مهمان مامان" دچار فرزندگی و بازی‌های کلیشه‌ای و گاه سیاسی و شعارزدگی شد و در "مریای شیرین" با زیاد کردن آب و روغن همان آش، به پایین‌ترین سطح یک اثر ادبی رسید.

ناقد به هفت مورد ضعف این داستان اشاره کرده، برای نمونه نوشته است: "مریای شیرین" شخصیت-پردازی ندارد، نویسنده، رفتار و گفتاری را به شخصیت‌ها تحمیل و دیکته می‌کند. که گاه دور از ذهن است و سخت. این دوری زمانی شدت می‌یابد که اثر حاوی پیام و نکته قابل تعمقی برای خواننده نیست.

✓ زن روز سال سی و چهارم شماره ۱۶۸۱، شنبه ۲۰ آبان ۱۳۷۷
شعر را به اندازه زندگیم دوست دارم
گفت‌وگو با نغمه رشایی (دانش‌آموز سال اول متوسطه) و شاعر کتاب "رد درد"

گفت‌وگو این نوجوان هنرمند و شاعر چهارده ساله گفته است: با فنون شعر از طریق مطالعه آشنا شدم. فنون سرایش از دل شعر بیرون می‌آیند. البته شرکت در انجمنهای شعر و حوزه هنری، برایم مفید بود به ویژه در زمینه یافتن سوژه برای شعرهایم. من فکر

می‌کنم، شعر و احساس مرا پدید می‌کنند و جرعه‌ای اولیه در ذهن زده می‌شود که شاید فقط یک جمله باشد یا فقط یک حس و بعد شعر می‌آید. بیشتر این حسها و جمله‌ها برگرفته از اتفاقاتی است که برای خودم یا دیگران می‌افتند. به این علت، عنوان مجموعه شعرهایم را "رد درد" گذاشتم، چون در پی ریشه درد بودم.

✓ سروش (سال بیستم) شماره ۹۰۶، شنبه ۱۱ مهر ۱۳۷۷
ژول ورن پیشگوی تلخ اندیش
به بهانه بخش مجموعه تلویزیونی "جزیره اسرارآمیز" از شبکه سوم سیما
نویسندگان: آرقوی، اوتز، رون میلر
مترجم: محمدرضا سهرابی

مقاله ژول ورن نویسنده معروف و مورد علاقه مردم جهان است که توانسته با خلق رمانهای علمی تخیلی خود، به پیشگویی علم و تکنیک در آینده معروف شده است. نویسندگان این مقاله، به چگونگی مضمون رمانها، تأثیری که ورن از محیط زندگی، اطرافیان و حتی وقایع تاریخی و علمی خود گرفته و نیز چگونگی نشر آثارش توسط ناشران پرداخته‌اند. - ورن، رمانهای استادانه‌ای برای بچه‌ها نوشت که همچنان‌گیز ولی کمتر روشنفکرانه هستند. او نویسنده‌ای بسیار پُر کار بود (در طول زندگی‌اش بیش از شصت رمان نوشت) آثارش با وسواس و باریک‌بینی زیادی بر اساس واقعیت بنا شده‌اند و الهام‌بخش تخی چند از مهندسان، مخترعان و کاشفان پیشرو واقع شد.

بسیاری از مطالب ورن از تحقیقات شخصی خود او سرچشمه می‌گرفت.

✓ سروش (سال بیستم) شماره ۹۰۷، شنبه ۱۸ مهر ۱۳۷۷
این بچه‌ها
معرفی کتاب "این بچه‌ها" نوشته ویلیام سارویان با ترجمه مسعود اوحدی

نقد در این شماره از هفته‌نامه سروش داستانی به نام "نخستین روز مدرسه" از کتاب "این بچه‌ها" چاپ شده است. در معرفی نویسنده کتاب آمده است: داستانهای سارویان مثل زندگی نیستند. آنها تعبیر شاعرانه تجربه زندگی در ناب‌ترین اشکال خود هستند؛ دیدی پاک و ناب از زندگی، همچون نگرش کودکان پالوده و نیالوده به وسوساها و وسوسه‌هایی

نویسنده مقاله با بررسی ترانه مشهور «اتل مثل توتوله» و نقش اساسی موسیقی در ترانه‌هایی از این دست، لزوم توجه به موسیقی کودک را گوشزد کرده است. وی این ترانه را از لحاظ قواعد و قوانین شعری و نیز عوامل تشکیل‌دهنده موسیقی بررسی کرده و نتیجه می‌گیرد که «اتل مثل...» اساس شعری ندارد بلکه واژه‌هایی مظنن با وزنه‌های همسان و متعادل کنار هم چیده شده و هماهنگی دلپذیری ایجاد کرده‌اند. عنصر موسیقی درون واژه‌ها، عامل اصلی ماندگاری این ترانه است. نویسنده، موسیقی ترانه را تنها شاخص پذیرفته شدن آن از سوی مخاطب کودک دانسته است.

✓ جهان کتاب، (سال سوم)، شماره ۱۹ و ۲۰ (۶۷ و ۶۸) آبان ۱۳۷۷
دست در دست هم

پیامی از هوشنگ مرادی کرمانی به بیست و ششمین
کنگره جهانی ادبیات کودکان و نوجوانان، دهلی‌نو

مقاله هوشنگ مرادی کرمانی در پیامی که به کنگره جهانی ادبیات کودکان و نوجوانان فرستاده است، با صمیمیت و کلامی که بر بال خیال پرواز می‌کند، از خاطرات کودکی و همنشینی‌اش با مادر بزرگی که تعلق خاطر به یک درویش هندی داشته سخن به میان آورده و این را دستاویزی برای علاقه و وابستگی خود به مردم و کشور هند می‌داند.

در نثر روان و صمیمی کرمانی، داستان آمدن درویش به خانه مادر بزرگ، چگونگی اقامت و سپس مرگ او بارها به شکلهای مختلف بازگو شده است. کرمانی نوشته است: قرار بود به عنوان نویسنده‌ای ایرانی چیزی بگویم... تمام کودکی و نوجوانی من در هند گذشت (با توجه به خاطرات همنشینی با مادر بزرگ و افسانه درویش هندی) گرچه اولین بار است که پا به خاک هند می‌گذارم. دلم می‌خواهد شما بچه‌های ایران با بچه‌های هند، اصلاً با بچه‌های آسیا، نه چرا بچه‌ها را از هم جدا کنیم؟ اصلاً همه بچه‌های دنیا دست همدیگر را بگیریم، توی دنیایی خیالی و رنگارنگ بچرخیم و واژه‌های مشترک را با هم فریاد بزنیم «دنیا، زندگی، دوست، محبت»
تذکر: این مطلب عیناً در روزنامه اطلاعات، شماره ۲۱۳۳۸، پائیز ۱۳۷۷ نقل شده است.

که نه از جنس زندگی بلکه از جنس تقلید زندگی است؛ داستانهایی که یا درباره کودکان بیرون نوشته شده‌اند و یا درباره کودکان درون: کودکی پیدا و کودکی نهان.

قهرمانان سارویان در این کتاب، چیزهایی از کودکی یعنی هنگامی که خوب و بد و درست و نادرست این‌قدر پیچیده نبود، با خود دارند. کتاب «این بچه‌ها»... درباره همه ماست؛ آن گونه که بودیم و آن گونه که گاهی می‌شویم و...

✓ سروش (سال بیستم) شماره ۸۱۱، هبته ۱۶ آبان ۱۳۷۷
هفتمین جشنواره کتاب و مطبوعات کودک و نوجوان معرفی کرد

- اعلام نتایج

گزارش جشنواره کتاب و مطبوعات کودک و نوجوان از چهارم تا یازدهم آبان ۱۳۷۷ برگزار شد و از میان تمامی آثار منتشر شده در سال ۱۳۶۶، به کتابهای برتر و برگزیده در رشته‌های مختلف جوایز اعطا کرد. بخشهایی که جایزه گرفته‌اند عبارتند از: ناشران غیرکانون مانند ۱. کتابهای علمی: الف - کودکان / ترجمه ب - نوجوانان / ترجمه ۲. علمی - آموزشی: الف - نوجوان / تألیف ب - نوجوان / ترجمه ۳. متن‌های نمایش، الف - کودک ب - نوجوان ۴. تصویرسازی متن و طراحی جلد: الف - نوجوان ب - نوجوان [احتمالاً به دلیل اشتباه چاپی، هر دو بخش «نوجوان» ثبت شده است.] ۵. داستان: الف - کودک / تألیف ب - نوجوان / تألیف ج - نوجوان / ترجمه.

انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نیز در بخشهای علمی، علمی - آموزشی، تصویرسازی و طراحی جلد، شعر، داستان و... جوایزی به آثار برتر مورد انتخاب خود داده است.

✓ سروش (سال بیستم) شماره ۸۱۶، هبته ۲۱ آذر ۱۳۷۷

موسیقی کودک، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر

فریبرز رستمی

مقاله در دو دهه اخیر، جای خالی موسیقی کودک در بستر فرهنگ و آموزش عمومی کودکان کشورمان آشکارا احساس شده است. با اطلاع از تأثیرات پنهان و پیچیده موسیقی و نقش آن در سلامت و امنیت روانی انسانها، نیاز توجه به این مقوله هنری بیشتر احساس می‌شود.

□ ماهنامه‌ها

✓ رشد جوان، (سال پانزدهم)، شماره ۱ (مسلسل ۱۱۴) مهر ۱۳۷۷
 نقد داستان «اخبار نظامی فخری خانم» نوشته
 مهدی حجوانی
 منتقد: کامران پارس‌نژاد

نقد داستان در بخش آشنایی با داستان معاصر و داستان‌نویسان معاصر ماهنامه رشد جوان، زندگینامه مختصری از نویسنده کتاب و آثار و فعالیتهای فرهنگی وی ارائه شده و مراحل زندگی ادبی و هنری حجوانی به سه مرحله تقسیم شده است. این ماهنامه ضمن چاپ داستان «اخبار نظامی فخری خانم» به طور غیرمستقیم و با توضیح و شرح اجزای داستان، به شناسایی عناصر داستانی پرداخته است. استفاده از ساختارهای نحوی، حالت تعلیق و همچنین طنز در این داستان، باعث ایجاد شوخی و صفت‌ناپذیر در خواننده می‌شود.

نویسنده در مورد گنش و واکنش‌های شخصیت‌های داستانی، به گونه‌ای عمل کرده است که خواننده را از اثر جدا کرده و به دنیای خیال می‌کشاند.
 - فضاسازی و صفحه‌آرایی مناسب، نظم درونی و همگرایی سازه‌های داستانی باعث حس برانگیزی داستان شده است.
 به عقیده ناقد، داستان از بافت و زبانی بسیار محکم برخوردار است و تمامی عناصر داستانی با هم همخوانی دارند.

✓ رشد معلم (سال مقدمه)، شماره اول (مسلسل ۱۲۵) مهر ۱۳۷۷
 به بهانه هفته دفاع مقدس

معرفی کتاب در این بخش از نشریه چند کتاب با موضوعهای جنگ معرفی شده است. عناوین کتابها عبارتند از:
 ۱. گنجشکها بهشت را می‌فهمند، نوشته حسن بنی‌عامری.

۲. همه زندگی، نوشته احمد غلامی.
 ۳. زمانی برای بزرگ شدن، نوشته محسن مؤمنی.
 ۴. پسران جزیره، نوشته حسین فتاحی.
 نویسنده، برای ارائه شناخت بهتر از هر اثر، بعد از معرفی شناسنامه کتاب به بازگویی محور اصلی حوادث داستان پرداخته و بخش کوچکی از متن

قصه‌ها را به عنوان نمونه‌ای از اثر ارائه داده است. مثلاً برای معرفی اثر «زمانی برای بزرگ شدن» نوشته محسن مؤمنی، اظهارنظر کرده است: «داستان بدون توسل به صحنه‌های پرحادثه و ماجراجویانه، به نحو مطلوبی کشش و جاذبه خود را تا پایان حفظ می‌کند و پر از صحنه‌هایی است که به طور هنرمندانه‌ای تلخ یا شیرین هستند. البته علت آن را می‌توان در این نکته جستجو کرد که نویسنده خود از سنین نوجوانی در جمع رزمندگان جبهه‌ها حضور داشته است.

✓ رشد جوان (سال پانزدهم) شماره ۲ (مسلسل ۱۱۵) آبان ۱۳۷۷
 نقد داستان «آقای مهریان»
 نوشته حمید گروگان
 منتقد: کامران پارس‌نژاد

نقد داستان ناقد در معرفی اولیه حمید گروگان، زندگی او را به سه دوره هنری و ادبی تقسیم کرده و در هر دوره چگونگی فعالیت‌های اجتماعی، ادبی، اجرایی و... او را شرح داده است. سپس به بعضی از آثار نویسنده اشاره کرده و پس از ارائه نمونه‌ای از داستان، به نقد بعضی از عناصر داستانی آن پرداخته است.

- انتخاب به جای زاویه دید «اول شخص مفرد» باعث شده است خواننده بتواند ذهنیت راوی داستان را که شخصیت اصلی داستان نیز هست، به راحتی دریابد. این شیوه روایت به نویسنده امکان می‌دهد تا رابطه حسی بیشتری بین اثر و خواننده ایجاد کند، شخصیت‌راوی در این داستان پویاست. در یک داستان کوتاه، معمولاً یک حادثه و یا یک احساس خاص نسبت به ماجرای خاص مورد بررسی قرار می‌گیرد که این ویژگی در این داستان به چهار بخش تقسیم شده است.

✓ رشد معلم (سال مقدمه) شماره ۲ (مسلسل ۱۲۶) آبان ۱۳۷۷
 اسطوره چیست؟ حماسه کدام است؟
 نویسنده: زغریا مهرور

مقاله «اسطوره‌ها، حاوی مطالبی عمیق و جدی درباره آفرینش، جهان و تاریخ انسان، موجودات... هستند و نگاه‌ها که تاریخ و باستان‌شناسی از سخن‌باز می‌مانند، همچون سندی گویا از اندیشه، منطق و حوادث زندگی آدمیان هزاره‌های پیشین سخن می‌گویند»
 تعریف ساده و مختصر نویسنده از اسطوره و حماسه، همراه با دیدگاه‌های مختلف درباره این

معرفی «فرهنگنامه عاشورا ویژه دانش‌آموزان»
نوشته جواد محدثی.

معرفی کتاب نویسنده با توجه به عجین شدن خون هر ایرانی و هر کودک و نوجوان این مرز و بوم با حوادث و فجایع کربلای معلی، انتشار کتابی ویژه قشر نوجوان را که بتواند اطلاعاتی روشن از شخصیتها، مکانها، سرگذشتها و دیگر اجزای این واقعه مهم و سرنوشت‌ساز را غنیمتی دانسته و با ارائه توضیحاتی دربارهٔ چگونگی کتاب «فرهنگنامه عاشورا» آن را به مخاطبان نوجوان معرفی می‌کند. این کتاب، فرهنگی ویژه‌نامه‌ای است که مجموعاً چهارصد مدخل دارد که در هشت قسمت تدوین شده است. موضوعات و مفاهیم، جاها و شهرها، اشخاص، اصطلاحات، گروه، ابزار و وسایل، اشیاء و پدیده‌ها، حادثه‌ها و در پایان فهرست‌الفبایی مدخلها آمده است. بخشی از یک مدخل را که به عنوان نمونه ذکر شده با هم می‌خوانیم:

خولی: خولی بن یزید اصیحی از دژخیمان کوفه و دشمنان اهل بیت(ع) بود وی پس از آنکه امام حسین(ع) در روز عاشورا در قتلگاه بر زمین افتاده، جلو آمد تا سر مطهر حضرت را جدا کند...

✓ رشد آموزشی و راهنمایی تحصیلی سال هشتم (شماره مسلسل ۱۸) پاییز ۱۳۷۷
رُمان تاریخی
محمد غلام

مقاله «رُمان تاریخی» از تاریخ و ادبیات سرچشمه می‌گیرد. رمان تاریخی پلی است که مقوله خشک و خشن تاریخ را به تجرد ادبیات وصل کرده و متنی به دست می‌دهد که همه دارای سذغیت تاریخ است و همه شیرینی و جذابیت و لطافت ادبیات و هنر را.

نویسنده در ادامه مقاله بر بها دادن به این مقوله ادبی در بین دانش‌آموزان تأکید ورزیده و به طور فهرست‌وار، منابع و آثاری را به عنوان آثار قابل استفاده معرفی کرده است:

با آثاری مانند:

رُمانهای «شمس و طغرا»، «عشق و سلطنت» (نوشته محمدباقر میرزا خسروی) «نادر، فاتح دهلی» و «دام گستران» (نوشته عبدالحسین صنعتی‌زاده کرمانی) و...

واژه‌ها و علت پیدایی اسطوره‌ها، محور اصلی مقاله است.

به عقیده نویسنده: انسان به کمک اساطیر، جهان را منظم، قانون‌مند، قابل فهم و معنادار می‌یافت. انسان در اسطوره، واقعیت را به گونه‌ای هنری بازشناسی و پرداخت می‌کرد. اسطوره، زیرساخت بسیاری از داستانهای حماسی است. حماسه، همچون اسطوره گزارشی داستانی از روزگاران نخستین است و در واقع تاریخ داستانی با زمینه‌ای ملی و دینی است و از عصری سخن می‌گوید که انسان تلاش کرده است تاریخ خود را با تفسیر و توضیح جهان در هم آمیزد.

✓ رشد جوان (سال پنجم) شماره ۳، (مسلسل ۱۱۶) آذر ماه ۱۳۷۷
نقد داستان «معمای مسیح» نوشته ابراهیم حسن بیگی
منتقد: کامران پارس‌نژاد

نقد داستان در بخش معرفی با داستان معاصر و داستان نویسان معاصر این‌بار ابراهیم حسن بیگی نویسنده داستان کودک و نوجوان، جوان و بزرگسال، کتب بازنویسی و رمانهای مختلف بطور مختصر به مخاطبین معرفی شده و نمونه اثر ادبی او به نام معمای مسیح چاپ شده است. در نقد این داستان کوتاه منتقد به بعضی از عناصر داستانی در این نوشته می‌پردازد مانند: چرایی بعضی از روابط و علت و معلولها، زاویه دید، بافت داستانی...

به عقیده ناقد: حسن بیگی در «معمای مسیح»: می‌بایستی در شیوهٔ شخصیت‌پردازی تمام هم خود را صرف هماهنگی بین اعمال و کنش‌های شخصیت و اعتقادات و مرام او کند. مثلاً در این داستان شخصیتی همچون «مسیح» باید مسلمان می‌شد، اما چرا نشده؟

حضور مستقیم راوی در داستان باعث می‌شود تا خواننده حضور نویسنده را بیشتر احساس کند، در صورتی که در شیوهٔ دیگر یعنی ارائه اطلاعات به طریق غیرمستقیم (رفتار، گفت‌وگو، واکنش) خواننده به هیچ عنوان حضور نویسنده را حس نمی‌کند.

□ فصلنامه‌ها

✓ رشد آموزش راهنمایی تحصیلی (سال هشتم) شمارهٔ مسلسل

✓ رشد آموزش راهنمایی تحصیلی، (سال هشتم) شماره مسلسل ۱۸، پاییز ۱۳۷۷

خورشید و ماه در قصه و افسانه

مقاله در دورانه‌های گذشته انسان با دیدن پدیده‌های مختلف طبیعت به تفکر درباره آنها پرداخته و چون روابط و علل ایجاد آنها را نمی‌دانسته، به ناچار ایده‌ها و عقاید خاصی در فرهنگ و اندیشه‌اش رسوخ یافته است. یکی از منشأهای ایجاد اسطوره‌ها و حماسه‌ها نیز همین ایده‌ها و عقاید بوده‌اند. در مورد خورشید و ماه و رابطه‌ای که با هم دارند نیز چنین بینشی وجود داشته است.

منجمان دنیای کهن، مقام و منزلت دینی و مذهبی داشتند و در واقع کاهن بودند. به همین دلیل، قدرت فراوانی به هم‌رسانده مردم را مطیع خود کرده بودند. در باره خسوف و کسوف قصه‌ها و افسانه‌های فراوانی به جا مانده است... یکی از نمونه‌های این افسانه‌ها، جنگی در منطقه بین‌النهرین است که بسیار طولانی شد. از قضا روزی خورشید گرفت و هوا رو به تاریکی گذاشت. سگها از این غروب نا به هنگام به پشت افتاده و پارس کردند. سربازان هم از سر و صدای سگها ترسیدند و...

✓ رشد آموزش راهنمایی تحصیلی، (سال هشتم) شماره مسلسل ۱۸، پاییز ۱۳۷۷

درباره درس انشاء
حسین اردیبهشتی

مقاله علل افت کیفی درس انشاء در مدارس آموزش و پرورش و بویژه مقطع راهنمایی تحصیلی چیست؟ فواید توجه به درس انشاء چیست؟ نویسنده به طور غیرمستقیم به این پرسشها پاسخ داده است. او ده پیشنهاد برای بهبود و استفاده بهتر و بیشتر از درس انشاء به همکاران فرهنگی خود ارائه داده است که نمونه‌ای از آنها عبارتند از:

• باید موضوعاتی را برای انشاء دانش‌آموزان انتخاب کنید که باعث رشد شخصیت فکری، فرهنگی اجتماعی و سیاسی دانش‌آموز شود.

• در کلاس انشاء دانش‌آموزان را فعال کنید. مثلاً از سایر دانش‌آموزان بخواهید نظراتشان را درباره انشای دوست خود - چه از لحاظ نگارشی و چه از نظر پرداختن به اصل موضوع - بگویند.

• دبیران باید آزادی بیان بیشتری به

دانش‌آموزان بدهند تا آنها با بیان نظرات خود، قدرت بیان بیشتری پیدا کنند.

فهرست سایر مقالات فصل

(روزنامه‌ها)

✓ آریا ۷۷/۹/۱۹

حجم زیاد درس، مهلت کتابخوانی به بچه‌ها نمی‌دهند

نقطه نظرات محمدرضا یوسفی، هوشنگ مرادی کرمانی و شاه‌آبادی

✓ ایبرار ۷۷/۷/۱۱

هنر قصه‌گویی پیوند جادویی تخیل و خلاقیت

مقاله - برندا بریسفورد، آن میلر - ترجمه: کمال پولادی

✓ ایبرار ۷۷/۷/۱۳

جایگاه کودک در ادبیات کودکان (به مناسبت ۱۶ مهرماه روز جهانی کودک)

مقاله - ترجمه: فاطمه زمانی

✓ جمهوری اسلامی ۷۷/۹/۳۰

کنکاشی در عوامل بازدارنده رشد کیفی کتابهای کودک و نوجوان

مقاله

✓ جهان اسلام ۷۷/۹/۲۱

کتابهای کودکان کودکان نیست

مقاله

✓ جهان اسلام ۷۷/۹/۲۹

کتابهای کودک: رشد کمی - رشد کیفی؟ - سکوت...

مقاله

✓ عصر آزادگان ۷۷/۸/۴

خلاقیت در کتابهای کودکان و نوجوانان

مقاله - کاترین لاسکی، ترجمه: شفیقه خدایارمحبی

✓ عصر آزادگان ۷۷/۸/۱۳

رمان‌های عشقی، یکبار مصرف هستند

گفت‌وگو با هوشنگ مرادی کرمانی

✓ کار و کارگر ۷۷/۷/۱۲

یکی بود، یکی نبود

تأملی در اهمیت قصه‌گویی برای کودکان

مقاله - فاطمه خرسنید مایانی.

کودک

مقاله - فرشته جلالی

✓ گزارش، سال نهم، شمال ۹۲ - آذر ۱۳۷۷

ادبیات کودک و نوجوان در ترازوی نقد

مقاله - وداذ حمیدی شریف

ماهنامه‌ها

✓ ماهنامه آموزش ابتدایی، سال دوم (دوره جدید)، شماره ۳

(پیاپی ۱۱) - آذر ۱۳۷۷

همراه با کودک در اولین کتابخانه، زندگی روزانه

مقاله - سیمین بازرگان

فصلنامه‌ها

✓ فصلنامه دُرّ دری، سال اول - شماره ۲ و ۳ - خزان و

زمستان ۱۳۷۸

طرح رنگین‌کمان

سیر تاریخی ادبیات کودک در افغانستان

مقاله - محمدحسین محمدی

✓ ماهنامه فرزند سالم، شماره پانزدهم، آبان ۱۳۷۷

نقاشی، گامی برای برقراری ارتباط روحی و ذهنی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی